

Ivan Platovnjak

Občestvena duhovnost svetih bratov Cirila in Metoda

Povzetek: V začetku tretjega tisočletja je takratni papež Janez Pavel II. spodbudil vso katoliško Cerkev, da bi sprejela udejanjenje občestvene duhovnosti kot eno izmed svojih temeljnih nalog, kajti le tako bo mogla postati dom in šola občestvenosti in uresničiti svoje temeljno poslanstvo v tem času in prostoru. Avtor v svoji razpravi postavi tezo, da lahko najdemo temeljne elemente te duhovnosti že v življenju, nauku in delu svetih bratov Cirila in Metoda, in da jima je izbira te duhovne poti omogočila, da sta lahko tako uspešno opravila svoje poslanstvo med Slovani. V razpravi avtor na kratko prikaže temeljne elemente njune duhovne poti, ki potrjujejo postavljeno tezo. Ti elementi so: ljubezen do Svete Trojice in izbira občestvene hoje za Kristusom pred »samotarsko«; zavest temeljne enakosti in bratstva vseh v Kristusu; prepričanje o potrebnosti delitve dobrin; spoštljiv dialog z vsakim človekom, tudi nasprotnikom; prepričanje, da moremo le skupaj z brati in sestrami rasti v svetosti. Tako sta lahko sveta brata vsej Cerkvi vzor in duhovna opora pri uresničenju njenega poslanstva.

Ključne besede: Ciril in Metod, občestvena duhovnost, sveta Trojica, enakost in bratstvo v Kristusu, delitev dobrin, dialog, svetost.

Summary: The Communal Spirituality of Saints Brothers Cyril and Methodius

At the beginning of the third millennium, the contemporary Pope at the time, John Paul II, encouraged the entire Catholic Church to make communal spirituality one of its main tasks. He considered this the only way the Catholic Church could become a home and school of a community and thus fulfill its fundamental mission in the given time and space. In his discussion, the author argues that the core elements of this spirituality may already be observed in the lives, teachings, and work of saintly brothers Cyril and Methodius and that it was the choice of this spiritual journey that enabled them to perform their mission among the Slavs successfully. The author briefly discusses the core elements of their spiritual journey, which confirm the hypothesis suggested. These elements are the following: love to the Holy Trinity and the preference of the communal following of Christ rather than a solitary

one; the awareness of fundamental equality and the brotherhood of all in Christ; the conviction about the need for sharing goods; respectful dialog with every person, even with an opponent; the conviction that we can only grow on the journey to sanctity with our brothers and sisters. Therefore, the saintly brothers may be considered a role model for the entire Church and provide it with spiritual support in fulfilling its mission.

Keywords: *Cyril and Methodius, communal spirituality, Holy Trinity, equality and brotherhood in Christ, sharing goods, dialog, sanctity.*

Uvod

Po drugem vatikanskem cerkvenem zboru, še posebej pa ob papežu Janezu Pavlu II., se je v katoliški Cerkvi začelo veliko razmišljati o potrebnosti občestvene duhovnosti. Odločilno spodbudo je dalo njegovo apostolsko pismo *Ob začetku novega tisočletja* leta 2001 (CD 91). V njem je še posebej spodbudil vso Cerkev, da bi postala šola občestvenosti (CD 91, 43). Občestvena duhovnost je izredno pomembno znamenje za današnji čas, ker razkriva najglobljo skrivnost življenja Troedinega Boga in Cerkve, kaže na Božji izvor krščanskega oznanila in Cerkve same ter ima moč, da tudi današnjemu človeku odpira srce za Jezusa Kristusa in Cerkev. Janez Pavel II. je zelo jasno povedal: »Ne delajmo si utvar: če nismo na tej duhovni poti, nam bodo kaj malo služila zunanja sredstva, namenjena ustvarjanju in ohranjevanju skupnosti. Postala bodo brezdušni aparati, maske skupnosti, ne pa njihova pot izraznosti in rasti.« Zato: »Iz Cerkve moramo narediti dom in šolo občestvenosti: to je velik izziv tisočletja.« (CD 91, 43)¹

Ob prebiranju *Žitij Konstantina in Metoda* (Grivec 1951) sem odkril kar precej elementov občestvene duhovnosti, o katerih je govoril Janez Pavel II. Zato postavljam tezo, da lahko najdemo v življenju, nauku in delu svetih bratov Cirila in Metoda temeljne elemente te duhovnosti in da jima je izbira te duhovne poti omogočila, da sta tako uspešno opravila svoje poslanstvo med Slovani. V razpravi bom poskušal na kratko prikazati nekaj temeljnih elementov njune duhovnosti, ki kažejo na njuno prizadevanje, da bi gojila izbrano duhovno pot, in tudi potrjujejo postavljeno tezo.

1 Ljubezen do Svete Trojice in izbira občestvene hoje za Kristusom pred »samotarsko«

Kaj pomaga izpovedovati vero v občestvenega Boga, če na zemlji vsakdo misli le nase in na svoje stvari, če nad bratsko in sestrsko dimenzijo

¹ Kar je poševno, je avtorjev prevod. V italijanščini: »Diventerebbero apparati senz'anima, maschere di comunione più che sue vie di espressione e di crescita.« »Fare della Chiesa la casa e la scuola della comunione: ...« V CD 91, 43 je prevedeno: »Postala bodo brezdušni aparati, maske skupnosti, ne pa pot k izraznosti in rasti.« »Iz Cerkve in domače hiše moramo narediti šolo občestvenosti: ...«

življenja prevladuje individualistična, če se pojmuje bratstvo kot abstrakten ideal itd. V zgodovini Cerkve so mnogi zelo častili Sveto Trojico v neskončnih višavah ali pa v intimnosti srca. Navzočnost Trojice v srcu je bila večkrat najbolj blaga in tolažilna resnica, ki je podpirala visoko in občudovanja vredno duhovnost. Toda to ni občestvena duhovnost. Zanj je značilen »pogled srca, *usmerjen v skrivnost Presvete Trojice, ki prebiva v nas in katere sij naj bo zapažen tudi na obrazih bratov in sester, ki so poleg nas.*« (CD 91, 43)²

V življenju svetih bratov lahko zelo jasno razpoznamo veliko ljubezen do Svete Trojice (Vodopivec 1964, 115, 124–125). Še posebej Ciril je od vsega začetka gojil posebno ljubezen do nje. V *Žitjih Konstantina* beremo, kako je cesar poklical Cirila, takrat še z imenom Konstantin,³ da bi šel med Saracene, ki so grdo govorili zoper Sv. Trojico. Cirila je imenoval za služabnika in učenca Sv. Trojice: »Kot sluga in učenec Svete Trojice torej pojdi in upri se jim [Saracenom] in Bog, ki more izvršiti vsako reč, slavljen v Trojici, Oče, Sin in sveti Duh, naj ti da milost in moč v besedah in te pokaže kakor drugega Davida zoper Galiata, katere je zmagal s tremi kamni, in te prevede nazaj k nam, vrednega nebeškega kraljestva.« (ŽK VI, 1) Ciril je z vso svojo mladostno srčnostjo – takrat je imeli 24 let – odgovoril: »Z radostjo grem za vero krščansko. Kaj mi je namreč slajše na tem svetu kakor za Sveto Trojico živeti in umreti?« (ŽK VI, 1) V pogovoru s Saraceni preprosto pojasni krščansko vero v Sveto Trojico: »Mi smo se namreč od prerokov in od (cerkvenih) očetov in učencikov dobro naučili slaviti Sveto Trojico, Očeta, Besedo, in Duha, tri osebe v enem bistvu. Beseda pa je meso postala v devici in se rodila radi našega zveličanja ...« (ŽK VI, 2)

Ko ga je cesar poslal k Hazarom, da jim pojasni vero v Sveto Trojico, je z vsem žarom odgovoril: »Ako veliš, gospodar, za tako reč grem z radostjo peš in bos in brez vsega (Mt 10,10), česar ni velel Gospod svojim učencem nositi.« (ŽK VII, 1) Ko je bil pri Hazarih skupaj z bratom Me-

² Poševno je avtorjev prevod. V italijanščini: »... sguardo del cuore portato sul mistero della Trinità che abita in noi, e la cui luce va colta anche sul volto dei fratelli che ci stanno accanto«. V CD 91, 43 je prevedeno: »... pogled srca, ki ga nosi skrivnost Presvete Trojice, ki prebiva v nas in katere sij je zajet tudi v obrazih bratov in sester, ...«.

³ Konstantin je pred smrtjo prevzel ime Ciril (ŽK XVIII). V razpravi bom uporabljal ime Ciril, ker je pod tem imenom bolj znan.

todom in ga je kagan povabil, da bi pili »v ime enega Boga, ki je ustvaril vse stvarstvo«, mu je Ciril odgovoril: »Pijem v ime edinega Boga in njegove Besede, ki je z besedo ustvarila vse stvari, po kateri so se nebesa utrdila, in životornega Duha, po katerem se ohranja vsa njih moč.« (Ps 32,6) (ŽK IX, 2) Ves čas svojega življenja je skupaj z bratom slavil Sveto Trojico in ji služil. Ob koncu svojega zemeljskega življenja je svojo zadnjo molitev, v kateri je prosil Boga v duhu Jezusove velikodušniške molitve za edinost vseh slovanskih narodov v krščanski veri, zaključil s prošnjo, naj vse te, ki mu jih je dal, vlada s svojo močno desnico, da bodo vsi hvalili in slavili njegovo ime, »Očeta in Sina in svetega Duha. Amen« (ŽK XVIII).

Toda življenje, nauk, še posebej pa delovanje svetih bratov Cirila in Metoda nam razkrivajo, da sta bila zmožna videti navzočnost troediniga Boga tudi v bratih in sestrah, v vsakem človeku, še posebej v občestvih in po njih. Zato sta kljub temu, da je vsakega izmed njiju na poseben način vlekle, da bi v samoti častila Sveto Trojico (ŽK VII; ŽM III. VII), presegla te svoje želje po »samotarski« hoji za Kristusom in izbrala skupnostno, občestveno hojo v misijonskih poslanstvih. Zmožna sta bila preiti iz intimne duhovnosti v občestveno, od jaz do mi. Na ta način se je razkrila moč občestva in njegove najvišje Skrivnosti. Poglejmo samo nekaj primerov njenega odločanja za skupnostno poslanstvo.

Na pobudo svojega pokrovitelja Teokrista je bil Ciril leta 847 posvečen v duhovnika in dobil »službo patriarškega bibliotekarja« (ŽK IV; Grivec 1963, 18). Nekaj časa je vztrajal v tej pomembni službi. Ker so ga ta služba in druge državniške obveznosti preveč bremenile in mu niso prinašale notranjega miru, »je odšel k Ozkemu morju in se tam tajno skrival v samostanu« (ŽK IV). Po šestih mesecih iskanja so ga le našli in ga naprosili, da je sprejel »učiteljsko stolico in učil filozofijo« (ŽK IV). To službo je sprejel, saj je spoznal, da bo na tako bolje služil troedinemu Bogu in ljudem. Zaradi svoje bistroumnosti in modrosti je kmalu dobil častni naslov »filozof« (ŽK IV, op. 15).

Ciril nikoli ni šel na svoja misijonska poslanstva sam, temveč je vedno imel s seboj vsaj enega spremljevalca. Ko je šel k Saracenom, je vzel s seboj tajnika Gregorija (ŽK VI). Po čudovito opravljenem poslanstvu se je umaknil v samoto, na Olimp, v samostan Polihron, kjer je že več kot deset let živel njegov starejši brat Metod (ŽK VII; ŽM III–IV).

Toda to ni bil beg pred ljudmi in obveznostmi, temveč nabiranje moči za novo služenje. F. Grivec, velik poznavalec svetih bratov, razlaga ta odmik kot znamenje Cirilovega globokega zavedanja, kako odločilno je sodelovanje pri poslanstvih, ki jih je že imel in jih bo še imel. Ciril se je po njegovem »zavedal, kako koristna, celo potrebna bi bila družba in opora ter državniška in bogoslovna pomoč starejšega brata« (Grivec 1963, 29). Kako pomembno je bilo to njuno vzajemno sodelovanje, lahko vidimo tako pri njuni vnemi za lastno notranjo prenovitev kot tudi pri njunem neizmernem verskem in posvetnem delu med Slovani (Vodopivec 1985, 72–78).

2 Zavest temeljne enakosti in bratstva vseh v Kristusu

Občestvena duhovnost med drugim pomeni sposobnost, da občutimo »brata po veri v globoki edinosti skrivnostnega Telesa« in da mu znamo »napraviti prostor«, tj. »da zavračamo sebične težnje, ki neprestano težijo na nas in povzročajo tekmovalnost, karierizem, nezaupanje, nevoščljivost« (CD 91, 43). Takšno sposobnost čutenja do vsakega človeka in graditve odnosa lahko vidimo v obeh svetih bratih. Ciril si je tako že od svoje mladosti naprej prizadeval, da bi dosegel temeljno dostojanstvo »pradednih časti« in bi omogočil tudi drugim, da bi to dosegli in na tem temelju živeli svoje življenje kot posamezniki in narod.

V *Žitjih Konstantina* vidimo, kako je hazarskemu kaganu, ko ga je ta vprašal po njegovem dostojanstvu, odgovoril: »Deda sem imel zelo velikega in slavnega, ki je stal blizu cesarja, a je dano mu slavo prostovoljno zavrgel in bil izgnan. In prišedši v tujo deželo je obubožal in tam me je rodil. Jaz pa sem iskal prejšnjo pradedovo čast in nisem druge dosegel; kajti Adamov vnuk sem.« (ŽK 9) V kontekstu tega njegovega odgovora lahko tudi bolje razumemo njegov odgovor logoletu, ki mu je ponujal bogato nevesto in svetne časti: »Dar pač velik za tiste, ki ga žele, meni pa ni nič nad učenje, s katerim hočem znanje zbrati ter pradedne časti in bogastva iskati.« (ŽK IV, 2)

F. Grivec (1935a, 211–213; Perko 1963, 104), ki je s svojimi učenci odkril vodilne ideje pradednih časti in bogastva pri svetih bratih, razume pradedne časti kot čisto plemenito »človečnost v pradedu Adamu pred grehom, obnovljena v učlovečeni drugi božji osebi (Kristusu)« (ŽK IV, 2, op. 11). Ciril vidi v teh pradednih časteh »tisto dostojanstvo in bo-

gopodobnost, ki še ni ranjena in okrnjena z izvornim grehom« in tisto dostojanstvo, ki je bilo ljudem »vrnjeno z odrešenjem in ni zatemnjeno z osebnimi grehi. Torej za dostojanstvo stvarjenjske in odrešenjske božje milosti. To plemstvo presega vse plemstvo vsega sveta.« (Sorč 2003a, 353) Te časti pa nimajo samo osebnostnega značaja temveč tudi občestvenega, saj je v to plemstvo po božji milosti povzdignjen ne samo vsak človek ampak tudi vsak narod. F. Grivec poudarja, da so »Cirilove pradedne časti [...] izvorni krščanski izraz *humanitete* (človečanstva), ki so jo mnogi filozofi in umetniki slavili kot svojo vodilno idejo (J. G. Herder, A. Comte, T. Masaryk itd.). Cirilove pradedne časti se po bistveni vsebini stvarno ujemajo s *človečanskimi pravicami*, ki so jih l. 1948 razglasili Združeni narodi. [...] Misel pradednih časti, svobode in bratstva v prvem in drugem Adamu je sv. Cirila in Metodija vnela in usposobila, da sta milijone Slovanov rešila suženjstva in narodne smrti ter vsemu človeštvu zapustila bogato dediščino neminljivih vrednot in vzorov« (Grivec 1963, 25).

Takšen pogled na človeka in narode je torej omogočil svetima bratoma, da sta v tistem času napravila resnično izredne stvari. Slovanom »nista poskušala vsiliti ne nedvomne superiornosti grškega jezika in bizantinske kulture, ne navad in običajev bolj napredne družbe, v katerih sta bila vzgojena in ki sta jim ostala očitno vdana in zvesta. V veliki želji, da bi v Kristusu združila nove vernike, sta slovanskemu jeziku prilagodila bogata in prefinjena besedila bizantinske liturgije ter subtilne in zapletene razprave grško-rimskega prava uskladila z miselnostjo in navadami novih ljudstev.« (CD 27, 13) Ta občestveni pogled na vsakega človeka in vsako ljudstvo oz. zavest o temeljni enakosti in bratstvu vseh v Kristusu je omogočal svetima bratom, da sta vedno živela in delovala v duhu povezovanja. To njuno sposobnost je na poseben način izpostavil kardinal H. Pellegrinetti, ko je govoril o sv. Cirilu: »Sv. Ciril je imel tisto, kar je danes redko, namreč čudovito ravnotežje med zavestjo skupnosti človeškega rodu, utemeljene v edinosti izvora in odrešenja, ter med zavestjo individualnosti plemen in narodov, ki se tudi izvaja iz narave in zato iz Boga. [...] V njegovem pojmovanju je Kristus skupni cilj, h kateremu so poklicani vsi rodovi. Kristus daje novo plemenitost vsakemu narodu; vsak jezik je enako poklican, da slavi Kristusa in se s tem udeležuje verskega poslanstva, ki mu odvzema žig barbarstva in ga dviga na višino skupne bistveno krščanske omike (civilizacije), kjer razlike in prednosti

najdejo način vzajemnega soglasja in dopolnjevanja, ne da bi se uničevale in izenačevale.« (1939)

Njuno razumevanje pradednih časti je zelo dober temelj za edinstvo v različnosti ne samo na področju jezika, kultur, narodov, religij in duhovnosti, temveč tudi znotraj same katoliške Cerkve in krščanske duhovnosti. Še posebej pa odlična podlaga za občestveno duhovnost, katere temeljno poslanstvo je prav omogočanje edinstva v različnosti oz. različnosti v edinstvu.

3 Prepričanje o potrebnosti delitve dobrin

Občestvena duhovnost med drugim pomeni, da znamo z drugim deliti njegovo veselje in njegovo trpljenje, da uvidimo njegove želje in poskrbimo za njegove potrebe, da mu poklonimo pravo in globoko prijateljstvo (CD 91, 43). Pogledajmo si sedaj, kje lahko vidimo to razsežnost občestvene duhovnosti v življenju in delovanju svetih bratov. Ciril je na vse dobrine gledal v luči pradednih časti. Že od svoje mladosti naprej se je izogibal vsakemu zemeljskemu bogastvu in svetnim častem (ŽK IV). Ko mu je hazarski kagan začel dajati darove iz hvaležnosti za vse, kar je storil zanj in za njegovo ljudstvo, ni sprejel ničesar. Toda prosil ga je: »Daj mi, kolikor imaš tukaj ujetnikov Grkov; to mi je več kakor vsi darovi.« (ŽK XI). Zbrali so jih okoli dvesto in mu jih dali. Prav tako ni sprejel od Rastislava in Koclja nobenih darov, ne zlata ne srebra ne drugih reči. Izprosil pa je od njiju sto devetdeset ujetnikov in jih izpustil. V tem lahko še posebej vidimo, kako ga je prevevala plemenita človekoljubnost. Nikoli ni spregledal stiske sočloveka in ni preziral slabotnih in nesrečnih. Vsakemu je želel pomagati do tega, da bi lahko živel svoje človeško dostojanstvo in dosegel pradedne časti. Zanj je bila svoboda velika dobrina in med drugim znamenje pradednih časti. In če je le mogel, je to dobrino delil z drugimi, tudi tako, da je osvobajal jetnike.

Ciril se je zavedal, da so vse dobrine od Boga. Ko so mu Saraceni pokazali veliko bogastvo njihovega vladarja, jim je rekel: »Nič čudnega to. Pač pa hvala in slava Bogu, ki je vse to ustvaril in dal v uteho ljudem, njegovo je in ne koga drugega.« (ŽK VI, 4)

Še posebej si je Ciril vse svoje življenje prizadeval za tiste dobrine oz. bogastvo, ki ga ne moreta uničiti ne rja ne molj in ki je varno pred tatovi. Zelo se je zavedal, da bo tam, kjer bo njegov zaklad, tudi njegovo srce

(Mt 6,19-21), in da je resnično bogastvo troedini Bog. In to bogastvo je za vsakogar. Na vsakem koraku svojega življenja je Ciril iskal modrost. O njegovi neizmerni ljubezni do modrosti govorijo že njegove sanje, ki jih je imel pri sedmih letih: »Vojvoda je zbral vse deklice našega mesta in mi rekel: Izberi si izmed njih katero hočeš, nevesto, *primerno* in v *pomoč sebi*. Jaz pa sem pogledal in ogledal vse in videl eno krasnejšo od vseh [...]: ime ji je bilo Sofija, to je modrost. To sem izbral.« (ŽK III, 1)⁴ Dobeseden prevod grškega izraza filozofia (filozofija) je ljubezen do modrosti. »Tako je ta izraz umeval in izpolnjeval Ciril. Neomajna zvesta ljubezen do modrosti mu je obenem pomenila tudi strastno ukaželjnost, vročo ljubezen do znanosti, posebej filozofske znanosti, ki je filozofom starega veka pomenila višek in vsoto vseh znanosti; pa tudi višek duhovne plemenitosti, kreposti in bogoljubnosti.« (Grivec 1963, 21) Kaj je Cirilu pomenila filozofija, lahko še posebej vidimo iz njegovega odgovora logotetu na vprašanje, kaj je filozofija: »Spoznanje božjih in človeških reči, koliko se more človek približati Bogu, ker človeka uči, da bi bil s (krepostnimi) deli podoba in obraz njemu, ki ga je ustvaril.« (ŽK IV, 1)

Čprav bi lahko iz tega njegovega odgovora sklepali, da je Cirilova prvotna želja gojiti filozofsko znanje za svoje lastno posvečenje in bližanje Bogu, lahko iz njegovega celotnega življenja vidimo, da je vse svoje znanje razumel kot dobrino, ki jo želi deliti z vsemi drugimi in jo uporabiti za obrambo vere in širjenje evangelija, še posebej med slovanskimi narodi.

To Cirilovo držo do dobrin lahko prepoznamo tudi pri njegovem bratu Metodu. Svoje neštete človeške in duhovne darove je nesebično delil s svojim bratom in tudi z vsemi, h katerim je bil poslan skupaj z bratom ali pa potem sam, po bratovi smrti. Zavedal se je globoke resničnosti tega, da vsakdo množi svoj dar s tem, ko ga posreduje drugim.

4 Spoštljiv dialog z vsakim človekom, tudi nasprotnikom

Žitja poročajo kar o nekaj razpravah, disputacijah, ki jih je imel Ciril z različnimi ljudmi. Čprav je za razpravo značilno, da je vsa pozornost razpravljavcev usmerjena na objektivnost vsebine razpravljanja, v logičnemu iskanju resnice in da se pri tem povsem zanemari medosebni

⁴ Grivčeva razprava v *BV* (1935) nam je lahko v veliko pomoč za globlje razumevanje Cirilove zaroke s Sofijo.

odnos, lahko zelo jasno vidimo, da to ne velja za Cirilova razpravljanja. Zanj ni bilo pomembno samo logično posredovanje idej, temveč je bil vedno zelo pozoren na sorazpravljavca. Njegove razprave so bile pravzaprav dialog, o katerem je govoril Pavel VI. v svoji encikliki *Ecclesiam Suam*. Ciril je uspel v razpravah uresničiti to, kar je najtežje: v pogovoru je bil popolnoma odprt za resnico, hkrati pa tudi poln obzirnosti do sogovornika. Čeprav je bil odprt, spoštljiv in obziren, nikoli ni zatajil resnice ali pa bil do nje manj pozoren. V dialogu se mora uresničiti, kot poudarja Pavel VI. (1964, 47), edinost resnice in dobrote, razuma in ljubezni. Da bi se to moglo udejanjiti, zahteva pravi dialog istočasno navzočnost jasnosti, krotkosti, zaupanja in previdnosti. Le kdor nosi v sebi takšnega dialoškega duha, more graditi občestveno duhovnost in omogočiti drugim, da se morejo globlje približati in sprejeti ljubezen troedinega Boga ter po njej in iz nje živeti vse svoje odnose.

Ciril je ostal vse svoje življenje blag, skromen in ponižen. C. Sorč, ki je dober poznavalec svetih bratov, je zapisal: »Tudi ko je [Ciril] dosegel visoko stopnjo znanosti in naslov učenjaka in filozofa, redki naslov, ki pomeni veleumnega in genialnega učenjaka, je ostal skromen, vendar odločen in neprekosljiv v obrambi vere ter človeškega dostojanstva.« (2003, 177) To lahko vidimo pri njegovi razpravi s patriarhom Janezom. Čeprav ga je patriarh žalil in poniževal, je Ciril ostajal v svojih jasnih in nedvoumnih odgovorih povsem spoštljiv do njega (ŽK V).

Ko je Ciril zelo dolgo razpravljajl vpričo huzarskega kagana in njegovih pomembnih mož z judi, so v Cirilovem načinu govorjenja začutili, da so njegove besede »sladke in prijetne«. To nam še posebej razkriva njihov povzetek te razprave: »Od Boga si poslan v naše poučenje. In v vseh knjigah od njega poučen, si vse po vrsti razložil ter nas vse do sita nasladil z medenimi besedami svetih knjig. A mi smo neizobraženi ljudje, to pa verjamemo, da si od Boga. Če hočeš še bolj utešiti naše duše, pa nam v prilikah razloži in pojasni vse, kar te vprašamo.« (ŽK X, 4) Drugi dan jim je zato govoril bolj v prilikah. Na koncu, ko je prvi svetovalec pred vsem ljudstvom razglasil, da je krščanska vera tista, ki vodi v večno življenje, je Ciril vse skupaj s solzami nagovoril: »Bratje in očetje in prijatelji in otroci! Glejte, Bog je dal vsako razumevanje in primeren odgovor. Ako še kdo temu nasprotuje, naj pride in preveri ali se da preveriti. Kdor s tem soglašja, naj se da krstiti v imenu Trojice.« (ŽK XI) V tem nagovoru lahko razpoznamo njegov dialoški stil, ki je poln

jasnosti in krotkosti, zaupanja in previdnosti. To lahko razpoznamo tudi pri njegovih drugih razpravah (npr. ŽK XII; XV–XVI).

5 Prepričanje, da moremo le skupaj z brati in sestrami rasti v svetosti

Prizadevanje za svetost je pravzaprav najpomembnejša naloga vsakega kristjana. Toda zmotno je, če kristjani mislijo, da je dovolj, če se držijo načela »Reši svojo dušo!« in si tako prizadevajo samo za svojo lastno svetost. Prav tako je zmotno prepričanje, da kristjanova pot k svetosti zadeva le »njega in Boga«. K preseganju te drže, h kateri je spodbudil papež Janez Pavel II. v *Apostolskem pismu Ob začetku novega tisočletja* (CD 91, 43), je na zelo razumljiv in konkreten način spodbudil Konstantin ob svojem slovesu od brata Metoda, preden je v Rimu umrl: »Glej, brate, tovariša sva bila in eno brazdo oral; in jaz na lehi padam, svoj dan sem skončal. Ti pa ljubiš goro, a nikar radi gore ne zapuščaj učenja svojega, saj s tem se še lažje zveličaš.« (ŽM VII)

Zgled svetih bratov tako spodbuja vse kristjane, naj presežejo individualistično pojmovanje svetosti z občestvenim, ki vključuje tudi brate in sestre. Za razvijanje občestvene duhovnosti je namreč nujno prepričanje, da je kristjanova rast v svetosti odvisna tudi od rasti njegovih bratov ali sester v svetosti. Soočenje z drugimi, ki so ob njem, mu pomaga rasti, kajti prav nje mu je Gospod postavil ob stran za njegovo in njihovo rast v Božjem otroštvu in bratstvu.

Sklep

Janez Pavel II. je 31. decembra 1980 razglasil sveta brata Cirila in Metoda za sozavetnika Evrope, »upoštevajoč hvaležnosti polno česčenje, ki ga solunskima bratoma že dolga stoletja izkazujejo zlasti slovanski narodi, in ob spominu na neprecenljiv prispevek, ki sta ga dala oznanjevanju evangelija med temi ljudstvi, hkrati pa tudi stvari sprave, prijateljskega sožitja, razvoja človeka ter spoštovanja notranjega dostojanstva vsakega naroda« (CD 27, 1). S tem dejanjem je Janez Pavel II. želel obrniti pozornost kristjanov in vseh ljudi dobre volje, ki si prizadevajo za blaginjo, slogo in enotnost Evrope, na ta dva konkretna vzora in duhovni opori. V tej razpravi smo lahko vsaj malo zaslutili njuno veličino, še bolj pa

temeljne držbe, ki sta jih gojila v sebi in zaradi katerih sta mogla uresničiti veliko evangelizacijsko poslanstvo med slovanskimi narodi. Čeprav nista nikoli uporabila izraza »občestvena duhovnost«, njuno življenje in delo odseva temeljne elemente občestvene duhovnosti, h kateri je vso katoliško Cerkev povabil bl. Janez Pavel II. v začetku tretjega tisočletja. Prepričani smo, da lahko imajo vsi kristjani v svetih bratih konkreten vzor in duhovno oporo, da lahko uresničijo v današnjem času in prostoru to pomembno poslanstvo: napraviti vso Cerkev za šolo občestvenosti.

Znana je trditev K. Ranerja, da bo kristjan tretjega tisočletja mistik ali pa ga ne bo. Prepričan sem, da je prišel čas, da se ta trditev dopolni: kristjan tretjega tisočletja bo tisti, ki bo gradil bratsko občestvo ter živel v njem, z njim in iz njega, ali pa ga ne bo. Kot je občestven način življenja in delovanja svetih bratov Cirila in Metoda skozi vsa stoletja nagovarjal mnoge kristjane in ljudi dobre volje, tako bo tudi prizadevanje vsakega kristjana za občestven način življenja in delovanja nagovarjalo njegove sodobnike. Občestvena duhovnost je preroško znamenje, ki ga današnji čas najbolj potrebuje.

Okrajšave

ŽK – *Žitja Konstantina*

ŽM – *Žitja Metodija*

Reference

- Grivec, Franc.** 1935. Zaroka sv. Cirila s Sofijo-Modrostjo. *BV* 15: 81–94.
- — —. 1935a. Iz teologije sv. Cirila Solunskega. *BV* 15: 211–216.
- — —. 1951. *Žitja Konstantina in Metodija*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- — —. 1963. *Slovanska blagovestnika sv. Ciril in Metod*. Celje: Mohorjeva družba.
- Janez Pavel II.** 1985. *Okrožnica Apostola Slovanov*. CD 27. Ljubljana: Slovenske rimskokatoliške škofije.
- — —. 2001. *Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja*. CD 91. Ljubljana: Družina. Original v italijanščini: *Lettera apostolica Novo Millennio Ineunte*. [Http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/apost_letters/documents/hf_jp-ii_apl_20010106_novo-millennio-ineunte_it.html](http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/apost_letters/documents/hf_jp-ii_apl_20010106_novo-millennio-ineunte_it.html) (pridobljeno 2. novembra 2013).
- Pavel VI.** 1964. Lettera enciclica Ecclesiam Suam. *Acta Apostolicae Sedis* 56: 609–659.
- Pellegrinetti, Hermenegild.** 1939. *La catechesi cristologica dei santi Cirillo e Metodio*. Milano. Navaja F. Grivec. (1963. 55, op. 23).
- Perko, Franc.** 1963. *Filozofija in teologija sv. Cirila in Metoda*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Teološka fakulteta.
- Sorč, Ciril.** 2003. Franc Grivec o pradednih časteh. V: Edo Škulj, ur. *Grivčev simpozij v Rimu*, 165–184. Celje: Mohorjeva družba.
- — —. 2003a. »Pradedne časti« kot prispevek k oblikovanju Evrope. *Communio* 13, št. 4:351-365.
- Vodopivec, Giovanni.** 1964. La teologia e la spiritualità dei ss. Cirillo e Metodio. V: *Cirillo e Metodio i Santi Apostoli degli Slavi*, 103-133. Roma: Pontificio Istituto Orientale.
- — —. 1985. *I santi fratelli Cirillo e Metodio compatroni d'Europa*. Roma: Pontificia Università Urbaniana.
- Žitja Konstantina in Metodija: Viri. Žitje Konstantina. Žitje Metodija. Pohvala CM. Italska legenda. Frizjinski dokumenti.** 1951. Pojasnil in prevedel France Grivec. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

